

תורת הר שמואל

פרשת ואתחנן - תש"ע כניסת השבת: 7:06 צאת השבת: 8:22 רבנו תם: 8:59

פרפראות הרב משה קליין

פרשת ואתחנן קוראים תמיד בשבת שלאחר תשעה באב, והעניין בזה, דהנה בתשעה באב אסור ללמוד תורה, ועל זה נאמר: "עת לעשות לה' הפרו תורתך", לכך קוראים מיד לאחריו פרשת ואתחנן, להתחיל שוב התורה ולקבל עול מלכות שמים מחדש. ("עבודת ישראל")

"פן תשכח את הדברים"

מלת "שכח" גדול ממלת "זכר" 101, על כן השכחה גוברת על האדם כי כוחו גדול הוא ב101, אך בכל פעם שחוזר על משנתו, מחליש את כוחו של "שכח", ואם יחזור 101 פעמים יגבר עליו. (כלי יקר)

"לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו..."

ולכאורה יש להבין בשלמא לגרוע ממצוות ה' אסור, אבל מדוע אסור להיות מן המהדרין ולהוסיף על מה שציווה ה'? והסביר המגיד מדובנא בדרך משל: איש אחד היה נוהג לשאול כלים משכנו, וכפעם בפעם היה מחזיר לו כפליים ממה ששאל ממנו, תחת כך ששאל ממנו החזיר לו שתי כפות, תחת קערה אחת-שתי קערות, כאשר תמה המשאל על כך, היה השואל משיבו ב"תמימות" כשהבאתי הכף לביתי הרתה וילדה כף שנייה, וכמו כן הקערה... פעם אחת בא אליו השואל ואמר לו: הערב חג משפחה בביתי, במטותא ממך השאילני מנורת הכסף הגדולה שלך, המשאל נעתר מיד לבקשה זו, חשב בלבו: למחר יביא לי שתי מנורות, עברו מספר ימים והשואל לא החזיר אף מנורה אחת, אמר לו: למה לא החזרת לי את המנורה? אמר לו השואל: בשעה שהבאתי את המנורה לתוך בתי - אחזה השבץ ומתה, כעם שכנו וצעק: הנשמע כדבר הזה, וכי מנורה מתה? השיב לו השואל בניחותא: וכי כף וקערה מתעברות ויולדות? ואם תמול שלשום החזרתי לך כפליים ממה שהשאלתני האמנת שדרכם של כלים ללדת, על כורחך תאמין עכשיו שמנורה יכולה גם למות...

הנמשל: "לא תוסיפו" אל נא תצדקו יותר מדי, כדי שאחרי כן "לא תגרעו" כי כל המוסיף סופו להיות גורע.

"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"

בפסוק זה רמזיים מספר העולים לתורה בימים שמוציאים ס"ת, "שמע" שלש אותיות, כנגד שלשה עולים בימי שני וחמישי ומנחה של שבת, "ישראל" חמש אותיות, כנגד חמשה העולים ביו"מ. ה' ארבע אותיות, כנגד ארבע העולים בר"ח. "אלהינו" שש אותיות, כנגד העולים ביום הכיפורים. ה' אחד" שתי המילים שהן שבע אותיות, כנגד מספר העולים ביום שבת. (עונג לשבת)

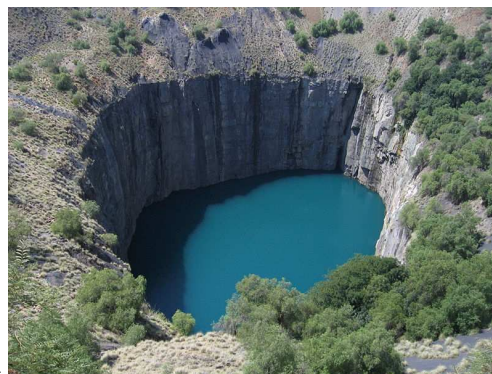
"ואתחנן" גימטריא "תפלה" שמנינו 515, אם נצרף שם הוי"ה שמנינו 26 למנין "ואתחנן", נקבל 541 כמנין המלה "ישראל", בא לרמזו שישאל המתפללים אל ה' בכוונה, התפילה נשמעת ומתקבלת. (ספרים)

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

כתוב במגילת איכה פרק ג', "קראתי שמך ה' מבור תחתיות", וגם כהילים כתוב בפרק ח' פסוק ז', "שתני בבור תחתיות במחשכים במצללות". מה זה בור תחתיות?

בפירושים כתוב שבור תחתיות זה בור העמוק מאוד, ומבואר ברש"י שבור תחתיות זה

הגלות שהיא ארוכה או קשה כמו בור עמוק מאוד. ונראה הביאור של בור תחתיות, שבכל בור האדם יכול לתפס על דופני (קירות) הבור ולהשתדל לצאת מן הבור, אבל בור תחתיות נראה שביאורו הוא שאין האדם יכול לצאת מהבור בגלל עומקו וקושי דפנותיו, וזה ביאור בור תחתיות, היינו שלכל הבור יש את השם של תחתיות, שגם דפנותיו שבצדדים נחשבים כמו התחתית שאי

אפשר לצאת ממנו, ובור זה נקרא **בור תחתיות** שיש לו הרבה תחתיות (שכל הקירות שלו מכל צדדיו הם כמו תחתית).

עוד אפשר שנקרא הגלות בור תחתיות משום שיש לו כמה תחתיות בעומקו, שבכל גלות שבגלות מגיע אל תחתית הבור ושוב

מזל טוב ושפע ברכות!

למשפחה היקרה של

ה"ה שמואל שרגא הי"ו

על הולדת הבן במזל טוב

הברית יצחק בעזה"י ביום ראשון

י"ד באב בשעה 9:00 בערב בביתו

הברית למחרת בשעה 1:30 באולם

האופרה - גבעת שאול

בליל שבת ידרוש בשכונה

הגאון הרב בנימין שרעבי שליט"א

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

הנדרש, דהיינו 600 \$ לחודש. לפני שנחתם

החוזה, הגיע השכן של הדירה וביקש לשכור

את הדירה לאמא שלו כדי שהיא תוכל

להיות קרובה אליהם. אבי הסביר

לו שהוא כבר הבטיח בע"פ לשכור

למר ריבי ומשפחתו, ושהוא אינו רוצה

לחזור בו מדיבורו. השכן טען שאולי יש

לו זכות קדימה בהיותו דלת ליד

דלת, מדין מצרן. אבי הסכים לנסות לשאול

את מר ריבי אם הוא מוכן לוותר, ונדהם

לשמוע רשימה של קללות וניבולי פה מהדייר

לאבי גור הייתה דירה להשכרה בשכונת

רוממה, החוזה עם הדיירים הנוכחים הולך

להגמר בר"ח אלול, ולכן דאג

אבי לפרסם את הדירה בעיתונות

ובכמה בתי כנסיות באזור. הוא דרש 600 \$

לחודש לדירה קמנה של שלושה

חדרים. מר ריבי

בא לראות את הדירה והשניים נכנסו

למו"מ, ובסוף הגיעו להסכמה בע"פ

שישכרו את הדירה מר"ח אלול, במחיר

נעשה חבור עמוק עוד ויש לו תחתית חדשה וכך הרבה, על כן נקרא גם כשאדם נמצא בחבור תחתיות, עם האנשים הכוזבים ביותר, בכל זאת בור תחתיות.

עוד אפשר לפרש: אדם יכול להיות בחבור, במקום שקשה לצאת משם, גם שם יש כללים, יש מעט אור שמאיר באפילה קצת שהאנשים אפילו

הגרועים ביותר יודעים שיש דברים שבודאי לא עושים, נשאר איזה הגיון מסוים שגם פושעים נוהגים על פיו.

בגלוינות, ישראל באו למקום של בור, והבור הוא בור תחתיות, וגם בחבור תחתיות אין טיפה של אור אלא – במחשכים במצולות! עמוק מאוד וחשוך מאוד! אפילו הגיון של פושעים אין להם לגויים! **הגיון** של גול מנמלה צניעות מחתול.

כתוב בכראשית פרק ל"ד פסוק א', ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב

לראות בכנות הארץ, וירא אתה שכך בן חמור החוי נשיא הארץ ויקח אתה וכו', ותדבק נפשו בדינה בת יעקב ויאהב את הנערה וידבר על לב הנערה, ויאמר שכך אל חמור אביו לאמר קח לי את הילדה הזאת – לאשה, ויעקב שמע כי טמא את דינה בתו ובניו היו את מקנהו בשדה והחריש יעקב עד באם, ויצא חמור אבי שכך אל יעקב לדבר אתו, ובני יעקב באו מן השדה כשמעם ויתעצבו האנשים ויחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל וכו'... וכן לא יעשה!

אך יש בור או כלא שאדם סגור ומוגבל בו אבל יש שם פאר והדר, כל חסרונו הוא שאין לו חופש פעולה לצאת אל החוץ, אך לעומת זאת יש בור וכלא שנמצא במרתפים חשוכים יחד עם האנשים הכי רעים ומסוכנים! על זה מדבר הפסוק, בור תחתיות! לא רק שאנו בחבור אלא אנו בחבור תחתיות, אם בני ישראל היו בגלות ואין בית מקדש אבל לכל הפחות אנשי המדינה ששם גלו היו אנשים ישרים ומאמינים, אז היה גלות אך זהו בור נוח! אבל ישראל גלו לעמים שכל עם היה נגוע

או בעבודה זרה, או בגילוי עריות, או בשפיכות דמים, או בחיבור של שלשתם! כזה גלות נקרא לא רק בור, אלא בור תחתיות, כל גלות שהיינו בו אנשי המדינה היו אנשי תחתית והיו מופקרים ופרועים או בעבודה זרה או בגילוי עריות או בשפיכות דמים, זה בור תחתיות. **בתהילים** רואים עוד תוספת, מלבד זאת שכתוב שם על הבור, וכתוב עוד שהבור הזה הוא בור תחתיות, כתוב שם עוד "**במחשכים במצולות**", שגליו למקום ולאנשים של חושך ומצולה, מה התוספת

משפט שלמה - המשך

מכמה דיינים וותיקים, ששישית נחשבת לשינוי גדול כמו שמצאנו בהלכות אונאה, שאם טעה המוכר ביותר משישית ממחיר המוצר המקח בטל.

ולכן נראה בנידון דידן, שאם המשכיר היה מוכן לוותר על שישית של השכירות שלא להשכיר את דירתו לאדם לא נוח, יחשב המצב לשינוי גדול, ויכול לחזור בו מדיבורו, ולא יחושב למחוסרי אמנה. ולעניין טענתו שהשכן הוא מצרן, אע"פ שיש דין מצרנות במכירת בתים, שאם ראובן מכר את ביתו לשמעון, ולוי הוא מצרן לדירה, ומוכן לשלם את המחיר ששילם שמעון, אפילו אם לוי כבר קנה את הדירה ושילם עליה, מחייבים אותו להעביר את הבעלות ללוי, (על חשבון לוי) ולוי צריך להחזיר לו את כספו. מכל מקום, נחלקו הראשונים אם דין זה נוגע גם בשכירות בתים, והמחבר פסק בחו"מ סימן קע"ה סעיף נ"ט השוכר בית מחברו והמצרן רוצה להוציא מידו, לשכרו לעצמו, אין שומעין לו.

ולכן במקרה שלנו, אין השכן יכול לכופף את מר גור להשכיר את הבית מדין מצרנות.

הצדדים הסכימו בע"פ על כל הפרטים של העסקה, כולל הסכמה מלאה על המחיר, כל זמן שלא עשו קנין (במקרה שלנו הקנין יהיה חתימת החוזה) יכול כל צד לחזור בו, כמבואר בחו"מ סימן קפ"ט סעיף א'. ובסימן ר"ד שאע"פ שכל צד יכול לחזור, כי עדיין לא נעשה שום קנין, אבל אסור לעשות כך, והעושה כן הוא ממחוסרי אמנה, ואין רוח החכמים נוחה הימינו. וברמ"א מבוארת דעה שאם משתנה השער בין הדיבור ובין הקנין יכולים לחזור, כגון שהקונה גילה שיכול לקנות בזול יותר במקום אחר, ואין משום מחוסרי אמנה, ומבואר בפסוקים, שכל שינוי גדול במצב הוה כמו ששינה השער.

אבל הרמ"א כותב שלא נוהגין כדעה זו. אפילו אם יש שינוי במצב, אינו יכול לחזור מדיבורו.

אבל בשו"ת חתם סופר מבואר שבשינוי הגדול מותר לחזור, וכן הסכים הרב וזנר שליט"א בספרו "שבט הלוי" ומצדד לומר שבשינוי גדול כל הפוסקים מודים שיכולים לחזור. (כולל המחבר שלדעת הסמ"ע סובר שאינו יכול לחזור בשינוי השער).

ולעניין מה נחשב לשינוי גדול, שמעתי

העתידי שלו על עצם הרעיון לוותר על הדירה. פתאום התחיל אבי להבין עם מי יש לו עסק, ולאחר כמה בירורים קצרים נודע לו שמר ריבי הוא אדם מאוד לא נוח (כלשון המעטה) לעשות איתו עסקים, וששמו הולך לפניו כבעל מחלוקת מהשורה הראשונה.

אבי גור החליט להתייעץ עם הדיין השכונתי לדעת אם מותר לו להשכיר את הדירה לשכן בזמן שכבר הסכים בע"פ להשכיר למר ריבי, ויש לו שני נימוקים מרכזיים:

- עכשיו נודע לו שמר ריבי הוא אדם לא נוח לעשות איתו עסקים ומי רוצה לקבל בעל מחלוקת כדירי.

- אולי לשכן יש זכות קדימה מדין מצרן.

תשובה:

אסור לחזור מהסכם בע"פ אלא אם כן יש שינוי גדול במצב. ולכן אם מר גור היה מוכן להשכיר לאדם נוח ב \$ 500 לחודש במקום למר ריבי ב \$ 600 לחודש, יכול אבי גור לחזור בו מדיבורו. ואם לא, אינו יכול.

אין דין מצרנות בשכירות בתים.

הסבר:

כלל גדול הוא בכל משא ומתן שאין המקח או העסקה נגמרים בדברים, שאפילו אם שני

אחר כך מסופר איך שאמרו להם בני יעקב שימולו את עצמם, וכל העיר מלו את עצמם ולקחו שמעון ולוי את חרבם והרגו את כל העיר שכם!

ואם נדייק בפסוק נראה שכתוב בבני יעקב "ויתעצבו האנשים ויחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל... וכן לא יעשה", וצריך להבין מה כפל הלשון בפסוק שהרי כתוב כבר **"כי נבלה עשה בישראל"** ומה לבד אני מבין ששכם עשה דבר לא טוב, ואם כן למה הפסוק חוזר לומר **"וכן לא יעשה"**, הרי את זה כבר הבנתי?!

אלא אם נתבונן נבין שלמעשה שכם לא עבר איסור, כי רק כתוב בבני נח **"ודבק באשתו"** ודורשים מזה ודבק באשתו ולא באשת חבירו, זאת אומרת שבני נח רק נצטוו על אשת איש, אבל על הפנויה לא היה להם שום איסור, ורק שעל פי דין היה צריך לתת לדינה כבש או שני כבשים נדוניה, ואפילו אם נאמר שלא הביא לה, אז יש לו חוב אבל איסור אשת איש הרי הוא לא עבר?!

ואם כן אז למה הרגו אותו שמעון ולוי? ואפילו שיעקב כעס עליהם אבל רואים שהוא לא כעס עליהם על רצח, אלא רק על המהירות למה הם הלכו לבד בלי להתיוועץ ולעשות תוכנית כדי שכל העמים לא יתנקמו בהם.

אלא הביאור הוא שכל אדם בר דעת אפילו אם הוא מושחת ועושה עבירות אבל יש לו מספיק שכל להבין שהבת של גדול הדור אינה דומה לבני עמך הגוים המופקרים! וכי אתה טיפש גמור ולא מבין שזה דבר שלא עושים?! לכן כתוב **"כי נבלה עשה בישראל"** דהיינו שקודם כל זה דבר לא טוב, אבל יותר מזה **"וכן לא יעשה"**, שיש דברים שאתה צריך לדעת שלא עושים! בת של יעקב אבינו! אולי בגלל זה קוראים לך שכם בן חמור כי רק חמור לא מבין שיש הבדל בין בתו של יעקב לבת מעם אחר!

יש מושג שגם גוי צריך להבין, המושג הזה הוא **"וכן לא יעשה"**! השכל הפשוט אומר לך שלא עושים זאת!

גם באבימלך רואים זאת, כתוב בבראשית פרק כ' פסוק א', ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר, ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי היא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה, ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל, ואבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרג, הלא הוא אמר לי אחתי היא, והיא גם היא אמרה אחי הוא בתם לבני ובנקיון כפי עשיתי זאת!

אבימלך אומר לקדוש ברוך הוא שלא ידעתי שזאת אשתו הרי הוא עצמו אמר לי שהיא אחותו, וכי אסור לי לקחת את אחותו?!

ואז בא אבימלך לאברהם ואומר לו, ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה, ואז עונה לו אברהם, ויאמר אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי, ומפרש רש"י, רק אין יראת אלהים - אכסנאי שבא לעיר, על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא או אחותך היא, זאת אומרת שאברהם אמר לאבימלך הרי על פי ההגיון אדם שבא לעיר קודם שואלים אותו אם יש לו איפה לישון ואם יש לו מה לאכול, אבל כאן מיד שאלו אותי אם זו אחותי או אשתי, ולכן הבנתי שמדובר כאן בבהמות ולכן פחדתי שיהרגו אותי ואמרתי לה להגיד שהיא אחותי.

לבן התורה מזהירה כל כך הרבה על עבודה זרה, עבודה זרה זה כנגד השכל הפשוט לומר שהפסל ברא אותך או שאלהים הוא אדם ועוד הרבה.

זה כתוב בפרשה שלנו שוב ושוב - בפרק ד' פסוק ג', עיניכם הראת את אשר עשה ה' בבעל פעור כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלהיך מקרבך, הקב"ה השמידו כי לא רק עבר על מצוות התורה אלא יותר מזה, אפילו בתור גוי היה לך להבין שזה הבל!

ובפסוק ט"ו, ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחרב מתוך האש, פן תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה, תבנית כל בהמה אשר בארץ תבנית כל צפור כנף אשר תעוף בשמים, תבנית כל רמש באדמה תבנית כל דגה אשר במים מתחת לארץ, ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדרחת והשתחווית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים. **בפסוק** כ"ה, כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל ועשיתם הרע בעיני ה' אלהיך להכעיסו. וכן בפרק ה' בעשרת הדברות!

זה דבר אשר אפשר לומר עליו בבירור שגם בלי הציווי של התורה אדם היה צריך להבין זאת כמו אברהם אבינו, שעבודה זרה זה בגרר **"וכן לא יעשה"**!

הגלות האחרונה משולה לחושך של תהום, בור תחתיות במחשכים במצולות! נזכה במהרה לדברי הנביא ישעיה: **נחמו נחמו עמי!!**

ונצא מאפלה לאורה במהרה

שיעור לנשים

על ידי

ה"ה גב' ויטנשטיין הי"ו

בביתם בשעה 5:00 אחה"צ

ברכת שהחיינו והטוב והמטיב על בגדים

שאלה: מה ראוי לברך על בגד חדש, "שהחיינו" או "הטוב והמטיב"?

ברכת שהחיינו: ע' בגמ' ברכות דף נמ: "בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהחיינו (וקיימנו) והגיענו לזמן הזה". והטעם לברכה זו הוא מפני שחז"ל קבעו ברכת "שהחיינו" על שמחת הלב^(א). וע' בטור שהביא מח' תוס' ורא"ש לענין בגד חדש אם צריך להיות שהבגד חשוב בעצם, או שמא די במה שיש להמברך שמחת הלב. ונפק"מ הוא לגבי ענין, שענין משמח אפילו בבגד פשוט. הרא"ש סבר שכיון שענין משמח בה לכן יש לו לברך שהחיינו, ותוס' סבר שאין לברך אלא דווקא על בגד חשוב. הש"ע פסק כהרא"ש שהכל תלוי בשמחת הלב, והרמ"א פסק כתוס' שצריך להיות דווקא על בגד חשוב^(ב). וע' במ"ב סק"ד שכתב שהלכתה כהרמ"א שאין לברך עד שהוא בגד חשוב וגם משמח בה. ועוד ע' במ"ב סק"ג שכתב שלענין בגד חשוב שאינו משמח בה, כגון עשיר שאינו משמח בסתם בגדים חשובים, אין לו לברך שהחיינו. עכ"פ, נמצא שלפי הרמ"א והמ"ב אינו לברך שהחיינו עד שהלבוש משמח בה, וגם שהוא בגד חשוב שסתם בני אדם משמחים בה.

הטוב והמטיב: ע' שם בגמ' ברכות בהמשך, "שלו ושל אחרים אומר הטוב והמטיב". "הטוב והמטיב" הוא ברכה שעושין בדבר שיש טובה גם לאחרים, פי' שטוב לו ומטיב לאחריו. ובמקום שמברכין ברכת "הטוב והמטיב", אין מברכין ברכת "שהחיינו"^(ג). וכתב בש"ע ס' רכנ ס"ה שהקונה כלים שמשתמשין בהם הוא ובני ביתו מברך הטוב והמטיב. וע' במ"ב סק"ט (ובכ"ח) שהש"ע איירי לענין מלבושי אשתו וזרעו וז"ל הטוב והמטיב ד"טוב" הוא לדירדה שזכה שיהיו בני ביתו מלבושים במלבושי כבוד ו"המטיב" לאחריו הם בני ביתו שנהנין בטובה זו עכ"ל. עכ"פ, נמצא שמי שקנה בגדים בשבילו ובשביל אשתו, על בגדו מברך שהחיינו, ועל של אשתו מברך הטוב והמטיב^(ד).

הנותן מתנה: כתב בש"ע ס' רכנ ס"ה, שאם נתנו לו במתנה מברך הטוב והמטיב, שהיא טובה לו ולנותן. וע' במ"ב סק"ב שהביא אחרונים שחולקים ע"ז וסוברים שהמקבל מתנה אין לו לברך "הטוב והמטיב" אלא יש לו לברך "שהחיינו". ואף שיש להנותן הנאה בנותנו, מ"מ אין זה הנאת גשמיית, ואין לברך ברכת הטוב והמטיב אא"כ יש לאחריו ג"כ טובה גשמיית^(ה). וע' במ"ב שסיים וז"ל ולמעשה נראה דטוב יותר לנהוג כזה לברך ברכת שהחיינו ולא ברכת הטוב כאשר ביררנו בכ"ל עכ"ל. וע' שכתב שהמברך "שהחיינו" בטעות במקום "הטוב והמטיב" אינו ברכה לבטלה, משא"כ המברך "הטוב והמטיב" בטעות במקום "שהחיינו" הוי ברכה לבטלה^(ו).

מנהג העולם: בזמנינו ראינו שמנהג העולם הוא שנשים מברכין "שהחיינו" על בגדיהן, אף שבעלה קנה בשבילן. וכן מנהג בבני ביתו, כשמקבלים חלופה חדשה מההורים, שנוהגים לברך "שהחיינו" אף שקנה אביהם בשבילם. ולכאורה הוא נגד הש"ע ומ"ב שכתבו לברך "הטוב והמטיב" על בגדי בני ביתו. האם מנהג זה בטעות מחמת חוסר ידיעה? ואפשר לפרש באופן זה. שהוא כבר כתבנו שלפי המ"ב יש חילוק בין אדם המקבל מתנה מחבירו לאשה שמקבלת מתנה מבעלה. שלגבי מקבל מתנה מחבירו מברך "שהחיינו", ואשה שמקבלת מתנה מבעלה מברך "הטוב והמטיב". והחילוק הוא, שלגבי אשה יש לבעלה הנאת גשמיית במה שבני ביתו מלובשין בבגדים מכובדים, משא"כ באחד הנותן מתנה לחבירו. ולכן מצינו שהכל תלוי בכל אחד ואחד (וכמו שמצינו בעשיר שאין לו לברך אפילו שהחיינו). ולכן בזמנינו הרבה אנשים אין מרגישים שמחה גשמיית במלבושי בני ביתם מאיזה טעם שיהיה^(ז), אלא כנותן מתנה בעלמא, ולכן ראוי לברך רק ברכת שהחיינו. אבל במקרה שגם הבעל מרגיש הנאה גשמיית במלבושי בני ביתו, אה"נ יכול לברך הטוב והמטיב^(ח). [אבל בכלי ביתם, כגון מקרר ספה מזוג מכונית וכדומה, או כל דבר שיש בהם שמחת הלב לביתם, שפיר מברכין הטוב והמטיב^(ט)].

סיכום: בקניית כלי או בגד חדש, אם יש שמחת הלב לאדם אחד הברכה הוא "שהחיינו", ואם יש שמחת הלב לשני אנשים הברכה הוא "הטוב והמטיב". ודווקא בכלי או בגד שגם דרך סתם בני אדם להיות משמח בה (לרמ"א). ושמחת הלב הוא דווקא אם השמחה מגיע להם מפני הנאת גשמיית, ולאפוקי הנותן מתנה.

(א) ע' בש"ע ס' רכנ ס"ד ח"ל אין הברכה אלא ע"י שמחת הלב שהוא שמח צדיקית ע"ל וע' צב"ל ס' רכנ ס"א ד"ה ויש ח"ל וטעמם דדבר שתקנו חז"ל לברך משום שמחת הלב לא שייך צדק צדק אלא כל אימת שמזמין ע"י הקנייה שמחה בלבו מברך לך על שזכרה לזאת לשעה שיש בו שמחת הלב ע"ל. וטע"ס צמ"צ סק"ג. [אבל ע' צמ"צ סק"ט שהביא מהרש"א לגבי ירושה ח"ל אין צרכה זו תלויה בשמחה אלא בדבר שמנגיע לו תועלת ממנו וטע"ס שמתעורר עמו נגד ונאחז ע"ל. וי"ל שהוא הנאה שראוי להגיע לו שמחה, אי לאו שמתעורר זה משהו אחרת. וכן שמעתי מר"צ ש:] (ב) טע"ס ורמ"א ס' רכנ ס"ו. והסביר לשיטת תוס' והרמ"א ש"ס שהוא מפני שצריך להיות לכל הפחות קצת דמי לדבר הבא מזמן לזמן, שפי' שייך לומר "שהחיינו לזמן הזה". משא"כ על בגד שדרך להתחדש תמיד, אין שייך לומר "לזמן הזה". שזה דרכו תמיד. וזהו הסביר של הפי' הנמלים "שהחיינו לזמן הזה". תודע להקדיש שהחיינו לזמן הזה שזה מפעם לפעם. וכעין זה שאלו שאין מברכין שהחיינו על פרי שאינו מתחדש משהו לשעה, אם הם יושבים שמוחה ע' צ"ח רכ"ה ס"ו וצמ"צ ס"ס. [וצלחת יש מה' ראשונים אם בכלל יש דין "שהחיינו" צבגדים חדשים. ע' צ"ח ס' רכנ וצמ"צ ס"א וצמ"צ סק"ו וצב"ל ד"ה ויש. שיש סוברים שדווקא צבגדים שזה מזמן לזמן קבוע יש דין "שהחיינו". משא"כ צבגד חדש ששייך לזמן בכל זמן אינו דין אלא רשות. ולכ"ע ברכת שהחיינו לגבי פדיון הבן מדיח (וי"ל ששאלו התם שהוא מלוא ממונת החורה - צ"ח). ולכ"ע (גמ' ה"א) ברכת שהחיינו לגבי פרי חדש אינו אלא רשות (וי"ל דמאי דאיתמר בגמ' שהיא רשות איתמר - מ"צ סק"ז). ומסיים צמ"צ ח"ל וזהו נחפשי שרצים מקלים בכל הברכות כיוצא באלו אינו נכון ע"ל. ולענין פרי חדש שהוא רשות מ"מ ע' צמ"צ ס' רכ"ה שכתב ח"ל מ"מ ראוי ליזהר שלא לנעלה ע"ל. (ג) ש"ע ס' רכ"ה ס"ב וצ"ח שס"ב. (ד) מ"צ ס' סק"ט צ"ח דעת הטור צ"ח הסמ"ק. (ה) וע"ע צב"ל ר"ס רכ"ה ד"ה ילדה כו' ח"ל לאו בכל דבר שנהנה הוא ואחרים עמו שצריך הטוב והמטיב דל"כ כו' אלא דצרכה לו הוא דווקא בדבר שיש לו תועלת והנאה זו כירידת גשמים כו' הנאת תועלת חזק כו' ונצט' לנעט צבגרות אלו בדבר שלא מצד צדדיה ע"ל. (ו) וע"ס שהסביר שיהיו צבגדים וצמ"צ הוא על שמחת אש אנשים, ו"שהחיינו" על שמחה של אחד. ובכלל מאתים מנה. (ז) פעמים בגלל השפע ד"ה הבעל לא מרגיש ההתחדשות אלא השמחה של מורגל צו והלבוש הוא שמרגיש ההתחדשות, והוא אינו מרגיש אלא שמחת אשתו וצ"ח צ"ח. ופעמים בעלה בגלל לא הבין למה הם לריבים צבגדים חדשים, וקונה רק להוליא ידי חובתו והמצינו צ"ח. (ח) כגון היהלום שחתן נותן לבלה, אבל ר"צ של' מפקד גם צ"ח צמ"צ. ומ"מ היסוד צדדי אמת. ותלוי בכל איש ואיש. [וי"ל אם סתם בני אדם לא מרגישים הנאת גופנית, לכאורה אף אם אחד מרגיש אפשר שהוא דומה לגבוי עני. וי"ל שמח' הם אינו שייך כלל לכאן, שאינו הם שהטעם לא לברך הוא משום שאינו דמי לדבר הבא מזמן לזמן.] (ט) וכמ"ס הש"ע וצ"ח. ומסחימת הפוסקים לא מלוי שיש מנהג להיפך מזה. וכן שמעתי מר"צ ש:] וע' צפ"ס ס' רכ"ה ס"ו.

שבת

שחרית: 8:15

תהלים בנין: 12:00

על ידי משפחת זכאי - בבית הכנסת

תהלים בנות: 1:15

על ידי משפחת נחמני - בביתם

שיעור בהלכות שבת: 5:45

הרב דוד שרעבי

מנחה: 6:30

חול

שחרית: 6:15

מנחה: 20 דקות לפני השקיעה

דף יומי: 20:15

הרב יצחק אליקים

כולל ערב: 20:15

ערבית: 21:15

כולל ערב ממשיך עד: 22:00